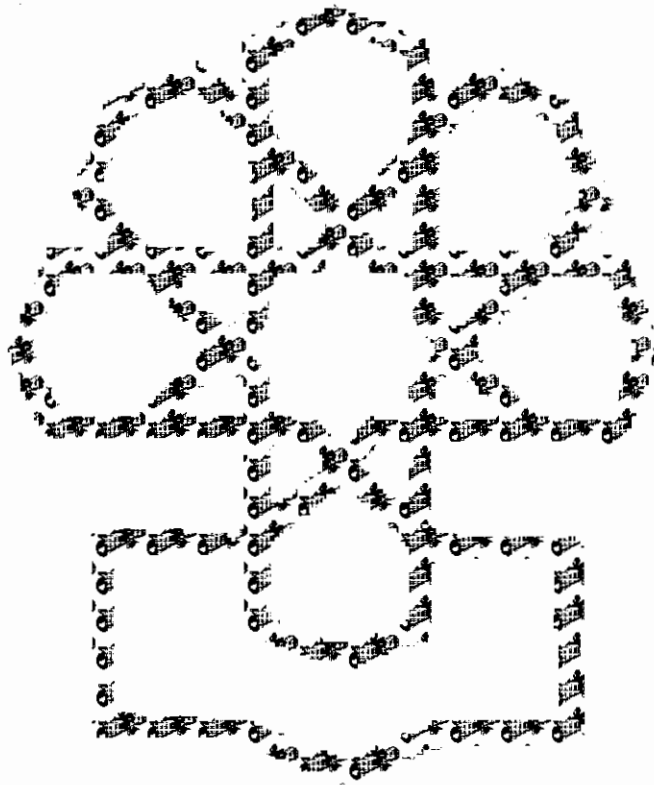

مدارس نمونه مردمی؛ مزایا و معایب

معاونت پژوهشی
آذر ۱۳۷۵

کار: گروه (۲) خدمات پژوهشی
این مطالعه به تقاضای سرکار خانم قدسیه علوی
نماینده محترم مجلس شورای اسلامی انجام شده است.

کد گزارش: ۴۰۰۱۸۶۴

نحوه تشکیل

مدارس نمونه مردمی طبق قانون خاصی تشکیل نشده بلکه به دنبال سیاست‌های دولت مبنی بر استفاده از مشارکت‌های مردم در فعالیت‌های اجتماعی به ویژه ارائه خدمات آموزشی و تربیتی به کودکان و نوجوانان کشور، اساسنامه‌ای برای این مدارس تنظیم شده و در پانصد و پنجاه و هفتمین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش مورخ ۱۳۷۲/۲/۳۰ به تصویب رسیده است.

تعریف مدرسه نمونه مردمی

مدارس نمونه مردمی به آن دسته از آموزشگاه‌های وزارت آموزش و پرورش اطلاق می‌شود که با استفاده از کمک‌ها و مشارکت‌های مردمی به فراهم نمودن امکانات و تجهیزات مناسب‌تر و ارائه خدمات آموزشی و پرورشی بهتر اقدام و زیر نظر ادارت آموزش و پرورش فعالیت می‌کنند.

اهداف مدارس نمونه مردمی

هدف‌های مدارس نمونه مردمی عبارتند از:

- تقویت انگیزه مشارکت‌های مردمی در امور آموزش و پرورش،
- فراهم نمودن زمینه‌های مناسب‌تر برای رشد و شکوفایی استعداد‌های دانش‌آموزان،
- ارتقای بیشتر سطح تعلیم و تربیت با استفاده از کمک‌ها و مشارکت‌های مردمی.

مزایای تشکیل مدارس نمونه مردمی

- ارتقای سطح کیفی آموزش،
- جذب سرمایه‌های مادی پراکنده در آموزش و پرورش،
- ایجاد رقابت سالم و سازنده بین انواع مدارس برای ارائه خدمات آموزشی و پرورشی بهتر به مردم،
- کاهش و محدود کردن آثار سوء ترویج معلم خصوصی،
- بهره‌گیری از منابع غیردولتی در بودجه عمومی دولت،
- مشارکت مردم در امور مربوط به خود فرصتی در جهت عدم تمرکز امور و استفاده از ابتکار و خلاقیت مدیران، معلمان و اولیای فراهم می‌آورد و باعث می‌شود که آموزش و پرورش در هر محل با توجه به نیازها و مقتضیات محلی ارائه شود،
- بهبود روش‌های مدیریت در مدارس از طریق اعطای آزادی عمل بیشتر به مدیران در خرج منابع دولتی و کمک‌های مردمی،
- تخصیص منابع دولتی آزاد شده به بهبود و کیفیت آموزش در مدارس دولتی.

معایب تأسیس مدارس نمونه مردمی

- از بین بردن زمینه تحرک عادلانه اجتماعی: آموزش در جوامع مختلف، ابزار ارتقا و تحرک اجتماعی است. لذا اگر فردی به آموزش دسترسی پیدا کند و مهارت‌ها و توانمندی‌های عملی و ذهنی خود را افزایش دهد، زمینه مناسب‌تری برای تحرک اجتماعی در اختیار دارد. از این رو آموزش و پرورش عمومی باید به طور یکسان و غیرمتنوع و به صورت مساوی به فرزندان فقرا و اغنیا ارائه شود تا در این میان کسانی رشد کنند که کوشاتر و مستعدتر باشند تا بدین ترتیب زمینه تحرک عادلانه اجتماعی فراهم شود.

سیاست تنوع و غیریکسان سازی در آموزش و پرورش، که یکی از نمونه‌های آن تأسیس مدارس نمونه مردمی است، منجر به از بین بردن زمینه تحرک عادلانه اجتماعی می‌شود و باعث می‌شود دسترسی همه اقشار به آموزش یکسان نباشد.

- برچسب غیرمستعد خوردن به اکثر دانش‌آموزان: یکی از مهم‌ترین نتایج منفی و پنهان سیاست غیریکسان سازی در آموزش و پرورش کشور با توجه به «نظریه انگ» که یک نظریه علمی در آسیب‌شناسی اجتماعی است قابل تبیین است. بر اساس «نظریه انگ» چنانچه به فرد، گروه و یا سازمانی به صورت مستقیم و غیرمستقیم نسبتی داده شود و لو آن که آن نسبت واقعیت نداشته باشد و یا اغراق قابل توجهی در آن شده باشد، فرد یا گروهی که انگ چیزی را خورده‌اند به تدریج در جامعه مشهور به داشتن آن انگ می‌شوند و کم‌کم وجود چنین انگ و برچسبی مورد قبول و باور انگ خوردگان نیز قرار گرفته و رفتار متناسب با انگی که به آنان زده شده است را پیشه می‌کنند و کم‌کم انگ تبدیل به واقعیت می‌شود.

با تأسیس مدارس غیرانتفاعی و نمونه مردمی در کشور که کمتر از ۱۰ درصد از جمعیت دانش‌آموزان و معلمان کشور را شامل می‌شود، انگ و برچسب دانش‌آموز غیرمستعد و تنبل و یا معلمان کم‌تجربه و کم‌بها به دانش‌آموزان و معلمان مدارس دولتی زده شده و به تدریج آنها احساس می‌کنند که افراد دست‌چند هستند و از جایگاه پایینی در نظام آموزش و پرورش کشور برخوردارند و به تدریج این باور ناصحیح در احساسات و رفتارهای مردم جلوه‌های بیرونی و عینی یافته و می‌رود که این نسبت ناروا تبدیل به واقعیت شود و اگر این فرایند تکمیل شده و این اتفاق بیفتد که تا حدودی هم افتاده است، آموزش و پرورش با دست خود ۹۰ درصد از منابعش را ناکارا و از صحنه تلاش علمی دور می‌سازد.

- انتخاب‌های بی‌ضابطه در آزمون‌های ورودی: انتخاب دانش‌آموزان در مدارس نمونه مردمی بر اساس آزمون‌های ورودی است ولی در بسیاری از موارد ضوابط رعایت نشده و رابطه جای آن را می‌گیرد به گونه‌ای که برخی از دانش‌آموزان مستعد از ورود به این مدارس محروم و در مقابل دانش‌آموزانی که مستعد نبوده لیکن متعلق به افراد ذی‌نفوذاند جای آنها را می‌گیرند.